

gevoelen zich
reekt dan ook
vindt, dat er
nkelijken tekst
„in elk geval,
ing het laatste
nde geleerden
glijk een man
hiedenis is hij
m daar draait
h Dr Kuyper
e twee andere
dat Revius de
te decernas'
de andere for-
dergelijke ge-
riet van een

formulier voor
an voornemen
e leven stand-
de vraag: „of
t altijd chris-
in vraag 61
p: „ten derde,
om voortaan

tept-belijdenis-
oprechte voor-
t grappige —
die zich ver-
tegen het „u
ie zij aan de
r willen laten
verleene goe-
toornemen

emptoom van
tevens blijkt
a nemen" en

te paar regels
voor, de oude
e. Het is ook
n goed ver-
anders elicht
derde vraag
de bedoeling
e verplichting
nemen, heeft

creteerd, dan
is tegenwoor-
Maar tegen-
ing toch niet
steekende is
aar lijkt mij

de doopvraag
de bedoeling
goede bedoe-
min of meer
men is veel

het vooraf-
peg, dat de
leggen, maar
in hart zijn.
ouders voor
k voor God
hart aanziet.
neemt" den
om drukken
rdingen uit?
erstaanbaar
egen moeten
Het Geretor-
: „Trouwens
dt niet door

ik niet meet
t. Maar wel
harte begeer
in het zich

z wat zwak-
en bijvoeging-
verkelijk on-

st gebruikte
dat die uit-
zin, welken
ct.

lichting der
t op dit —
rd, dat De-
bieten, maar
de bewaren.
k voor.

Zoo iets doet een advocaat in een proces, of een staatsman in het parlementaire debat.

Maar onder broederen is dat niet gebruikelijk. Dat zou trouwens gelijk staan met de zaak te verschuiven.

Want stel eens, dat Deputaten bij de behandeling van dit onderwerp een heel hooge autoriteit het gebouw der Synode binnendroegen en een roffelvuur van argumenten openden en de geniale handigheid aan den dag legden, zoo kan het toch nooit in hun bedoeling liggen te overrompelen. Zij willen overreden, overtuigen.

Daarvoor is rustige bezinning noodig. En daarvoor is de duur der Synode te kort.

Zij zouden dan ook zelf met het voorstel komen om de behandeling uit te stellen tot een volgende Synode, opdat hun autoriteit en argumenten van alle kanten bekeken kunnen worden.

Neen, de soberheid der toelichting is naar het mij voorkomt alleen te begrijpen uit den beperkten tijd, waarover zij te beschikken hadden en misschien meer nog uit het streven naar bezuiniging op de drukkosten.

In verband met het voorgaande nog even een kleinigheid.

Deputaten lieten eenige archaïstische uitdrukkingen staan.

O.a. ook, dat in alle verbonden twee deelen begrepen zijn.

Waarom die niet door een „die voor de menschen van onzen tijd op het eerste hooren begrijpelijk zijn, vervangen?

Maar nu over hun weglating van de woorden uit de derde doopvraag: of te doen en te helpen onderwijzen.

Deputaten redeneeren: „Deze woorden honden toch blijkbaar verband met het „die mede ten Doop komen" boven de vragen. Deze herinnering aan de vroegere beduidenis van doopgetuigen kan in onzen tijd overbodig worden geacht, terwijl in het „onderwijzen" toch heel de verplichting dergenen, die de doopvragen beantwoorden, besloten ligt."

Toegestemd kan worden, dat om deze reden het helpen onderwijzen geen zin meer heeft.

Maar geldt dit ook van het doen onderwijzen?

Kan dit voor onzen tijd niet uitnemend staan op de verplichting van de ouders hun kinderen toe te vertrouwen aan onderwijsinrichtingen, waar Gods Woord het richtsnoer is?

Heeft de kerk daardoor niet dikwijls sterk gestaan tegenover ouders, die in deze nabatig waren?

Als men het doen onderwijzen er ook uit liet, zou hierdoor niet in veler oog een maas in het net ontstaan, waardoor zij lustig heenzwommen?

Wij laten het oordeel van Deputaten in zijn waarde, dat in „onderwijzen" feitelijk alles al ligt opgesloten.

Maar zoo kan men ook beweren, dat in den Jesus-naam heel het evangelie ligt opgesloten. Doch wordt daarom het evangelie overbodig?

Men kan het ook verdedigen, dat in de apostolische geloofsbelijdenis heel den inhoud van ons algemeen ongetwijfeld geloof ligt opgesloten. Doch worden daarom de belijdenisschriften overbodig?

Het doen onderwijzen te laten vervallen, moet verwarrend werken.

Men kan in deze dingen zich moeilijk te duidelijk uitdrukken.

Onze laatste opmerking.

Deputaten begeeren, dat het „Ja" der ouders gevolgd worde door den zegenwensch, die ook voorkomt in het formulier voor den volwassendoop.

In al onze formulieren, waarin een antwoord „Ja" gegeven wordt, komt zulk een wederwoord in den vorm eener zegenbede voor.

Deze redeneering gaat m.i. echter mank.

Want in alle andere formulieren, waarin een bevestigend antwoord verlangd wordt, heeft men niet met een sacrament te doen.

Bij de doopsbediening ontbreekt het waarlijk niet aan een wederwoord.

Dat wederwoord is zoo heerlijk, als maar denkbaar is.

God zelf geeft het door den mond van den dienaar.

Het is de doopsformule: ik doop u in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes.

Is dat wederwoord niet rijk genoeg?

Moet het door de kerk nog worden aangevuld?

Ik moet daartegen met allen ernst waarschuwen.

Deputaten meenen, dat de gaping, ontstaan door het ontbreken van zulk een zegenwensch vroeger „door de terecht gewraakte toespraak" werd aangevuld.

Heel handig opgezet!

Doch waarop komt dit neer?

Dat de vrije toespraak, waaraan onze kerken zich zoo langzamerhand ontworsteld hebben, nu opgevolgd wordt door een toespraak-formule.

Vroeger hoorde men wel van predikanten, die den doopeling bij de doopsbediening een kus op het voorhoofdje drukten, tot stralend genoegen van de moeders.

Geschiedde dit misschien ook al om een gaping aan te vullen?

Summa summarum dunkt mij een herziening van deze herziening van het formulier voor den Kinderdoop niet ongewenscht.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Privaat of Communaal bezit.

Socialisatie of Bedrijfsorganisatie. XVIII.

Na het onderzoek van de Schriftgegevens is deze conclusie getrokken, dat de vraagstelling: privaat- of communaal-bezit eigenlijk niet zuiver is. Willen we deze kwestie zuiver bezien, dan moeten we terug tot de schepping naar het beeld Gods, en in dat beeld Gods ligt de harmonie tusschen het individuele en sociale, tusschen de persoonlijkheid en de gemeenschap. Daarom zou de staat der rechtvaardigheid hebben de eenheid en harmonie van privaat- en communaal-bezit, evenals deze harmonie zal terugkeeren in het rijk der heerlijkheid.

Wat vloeit nu uit het tot dusver gevondene voort?

In de eerste plaats dit, dat het privaat-bezit niet louter een gevolg is van de zonde. Wel is het door de zonde verscherpt; wel zijn de grenzen nauwer getrokken; wel heeft het egoïsme in het menschelek hart engere afscheiding noodzakelijk gemaakt, doch ook voor onzen val is er de privaat-eigendom. Doch ten tweede moet opgemerkt, dat dit privaat-bezit niet alleen voorkwam. Ook het communale is er van den beginne, en in den staat der rechtvaardigheid heerschte er tusschen het communale en private volkomen harmonie. Die harmonie is echter verbroken, en in die breuk ligt veelszins de oorzaak van veel sociale ellende. Zij is dus niet hierin te zoeken, dat er privaat-bezit is. Deze vorm van eigendom is door God gewild en Zijn ordinantie. Hij is op zichzelf niet zondig, en mag daarom niet als de bron van 't kwaad worden voorgesteld, of deswege als ongeoorloofd gebrandmerkt. Die oorzaak is ook niet te stellen in het communaal-bezit, want ook hierin schuilt op zichzelf geen kwaad. Maar de wortel van de ellende in de bezitsverhoudingen zit, o zeker primair in onze breuk met God, maar dan secundair in de verbreking van de harmonie tusschen het private en het communale. Daarom verbaast het ons niet, dat de Heere in Israël juist die harmonie weer herstelt. Hij heft, om het sociale kwaad te stuiten, niet het privaat-bezit geheel op. Hij verdeelt niet alles gelijkelijk over allen, doch Hij hergeeft aan de gemeenschap haar rechten, en beknot het individueel bezit door allerlei bepalingen, die in de lijn van het communale liggen. Sabbatjaar en jubeljaar zijn hiervan sprekende voorbeelden.

Nu moeten we nog een stap verder gaan.

In onze kringen is altoos met kracht verdedigd, dat aan het privaat-bezit nimmer mocht getornd, omdat God het heeft ingesteld. Die eigendom is sacrosanct, en aan die onschendbaarheid mag geen afbreuk gedaan. Daarom is de socialisatiegedachte uit den boeze, en verfoeien wij het communisme. Doch deze stelling is, en nu druk ik mij zeer scherp uit, niet geheel in overeenstemming met de doorgaande leer der Heilige Schrift. Zeker, die Schrift erkent den privaat-eigendom, doch slechts in zoverre de belangen der gemeenschap door dit privaat-bezit geen schade lijden. En wanneer die belangen in het gedrang komen, en de verhoudingen scheef trekken, grijpt God, zonder daarvoor de toestemming van de bezitters te vragen, dat individueel- of liever het familiebezit in Israël aan, en brengt het tot zijn oorspronkelijke proportiën terug. Dat is heel wat anders dan de onschendbaarheid van het bezit. Dat gaat lijnrecht in tegen de beschouwing van hen, die den eigendom angstvallig bewaken als een heilig goed, waaraan nimmer een hand mag geslagen worden. De mozaïsche wet verplichtte den eigenaar den verarmde zijn goed terug te geven, en de Israëliet moest dus, wat hij oververdiend en met hard werken bij zijn eigen erdeel gewonnen had, loslaten terwille van de gemeenschap.

Kan God zulks ook van ons vragen?

Is dit groote beginsel soms verouderd?

Wie in het schijnsel der Schrift de sociale vragen beziet, kan niet anders dan toestemmen, dat dit principe ook voor ons geldt, en wij deze scheppingsordinantie in praktijk hebben te brengen. Het gaat niet om of privaat- of communaal-bezit, maar om de harmonie tusschen het individuele en sociale. En nu weet ik wel, dat het zeer moeilijk is precies te bepalen wat de gemeenschap eischt; het is een zwaar werk de juiste lijnen te trekken, waarlangs de harmonie moet verkregen; het economisch stelsel, dat de juiste oplossing biedt, is nog niet gevonden; de socialistische voorslag bevredigt allerminst, maar voor ons moet vast staan, dat het privaat-bezit niet tot elken prijs onschendbaar is, en het maatschappelijk heil beknotting eischen kan. Wanneer we zoo het beginsel formuleeren nemen wij ook positie in tegen de marxistische leer, die de afschaffing van privaat-

bezit van grond- en productiemiddelen proclameert. Dit is een dwaling naar den anderen kant. Hier wordt ook niet gestreefd naar harmonie, doch hier wordt het private, het individuele, het persoonlijke geheel en al opgeofferd aan het sociale, en dus de eerste term vernietigd. En dit loopt uit op verwoesting van het sociale geluk. Wij erkennen het recht en van den individu en van de gemeenschap. Ons ideaal schuilt in de harmonie van die twee, en wanneer die harmonie nu eischt, dat, gelijk als in Israël, het privaat-bezit van grond- en productiemiddelen beperkt wordt terwille van de gemeenschap, mag zulks niet geweigerd.

Daarmede is ook onze houding tegenover de socialisatie-gedachte bepaald.

Wij zagen, dat deze gedachte onuitvoerbaar is om verschillende redenen, welke hier niet zullen herhaald worden. Doch ons bleek tevens, dat deze gedachte niet mag afgewezen worden met de bewering, dat God het privaat-bezit heeft ingesteld, en deze ordinantie heilig is. Zulk een redeneering doet tekort aan het feit, dat niet alleen het private, maar ook het communale scheppingsordinantie is. En wanneer men dan aanvoert, dat deze redeneering gesteund wordt door het achtste gebod, omdat dit gebod den particulieren eigendom veronderstelt, moet tegen deze interpretatie van de wet met kracht worden opgekomen. Zelfs bij een gemeenschappelijk bezit van grond en productiemiddelen in den ruimsten zin van het woord blijft dit gebod zijn kracht behouden. Ook tegenover de gemeenschap mogen wij ons aan de zonde van diefstal niet schuldig maken, terwijl er in zulk een maatschappij nog voldoende persoonlijk bezit overblijft, om dit gebod kracht te geven. Uit het wetwoord: gij zult niet stelen is geen conclusie te trekken, die de eenzijdige privaat-bezits-theorie wetligt.

Voor deze beschouwing meen ik steun te vinden bij Dr Kuyper.

Hij schrijft over de verhouding van het privaat- en communaal-bezit het volgende:

„En dan moet al aanstands zeer ernstig protest ingediend tegen elke voorstelling, alsof het achtste Gebod den eisch zou stellen, dat alle goed op aarde persoonlijk aan den een of den ander zou toebehooren; en alsof derhalve het communaal of gemeenschappelijk bezit van velelei dingen door het achtste Gebod ware uitgesloten. Dit toch volgt er volstrekt niet uit, en staat er niet in. Een maatschappij b.v., waarin alle weide voor het vee, alle akker om te bebouwen, enz. gemeenschappelijk bezit ware, en waarin geen ander persoonlijk bezit bestond, dan dat ieder mensch zijn eigen kleeding, eigen huisraad en eigen gereedschap hadde, zou in geen enkel opzicht met het achtste Gebod in botsing geraken. Ook zoo toch zou er wel terdege een zeer aanzienlijk deel van het goed der aarde persoonlijk bezit zijn, goed dat aan den een en niet tegelijk aan den ander toebehoorde; en wij nu de sterkere door zonde allicht er toe zou neigen, om aan den ander af te nemen wat het zijne was zou het gebod: Gij zult niet stelen, zijn volle kracht behouden.

Het achtste Gebod op zichzelf laat zich dus over de verdeling van het goed der aarde als zoodanig niet uit. Het laat diensgevolge allerlei bezits toestanden toe. En eerst dan zou er rechtstreeks een botsing met dit gebod intreden, als men de maatschappij zoo wilde inrichten, dat niemand iets had, dat bij het zijne kon noemen, maar alle goed, niets uitgezonderd, gemeen was. Als b.v. van de eerste gemeente des Nieuwen Verbonds te Jeruzalem geschreven staat, dat ze alle dingen gemeen hadden, zal wel niemand dit opvatten, alsof ze ook hun eigen kleeding, hun eigen huisraad, hun eigen gereedschap aan anderen afstonden, maar ziet ge terstond in, dat dit enkel slaat op het bezit van geldsommen, van land of aan anderen verhuurde huizen. Dit nu wenschen we daarom zoo kras en duidelijk uit te spreken, omdat velen zich er aan gewend hebben, om in den strijd met de social-democratie zich aanstands op het achtste Gebod te beroepen, alsof een maatschappij, gelijk de meeste social-democraten zich die voorstellen, in onvernijdelijken strijd met het achtste Gebod zou geraken. En dit is niet het geval. De meeste social-democraten van wetenschappelijken aanleg toch stellen zich niet voor, dat alle eigendom zal worden afgeschaffd, maar alleen, dat het grooter deel van den persoonlijken eigendom zal worden te niet gedaan. En wat b.v. aangaat 's menschen kleeding, sieraden, huisraad, handgereedschap, enz. is het ook hun stelsel, dat dit alles persoonlijk eigendom moet blijven. Men zij vooral tegenwoordig met zijn redeneeringen uit Gods Woord uiterst voorzichtig. Als men roept, dat hetgeen nu persoonlijk bezit is, den eigenaar eenvoudig moet worden afgenomen, komt de zaak natuurlijk heel anders te staan; maar als men met het achtste Gebod voor oogen, en wel op grond van dit gebod, meent te kunnen beweren, dat een maatschappij met zeer uitgestrekt communiaal bezit door God verboden is, vergist men zich geheel. Iets wat nog te duidelijker in het oog springt, zoo men bedenkt dat dit gebod gegeven is aan Israël in de woestijn, toen er natuurlijk van landbezit nog geen sprake was; toen er geen handel kon gedreven worden, en toen de persoonlijke eigendom bijna uitsluitend bestond uit de kleeding, die men aan had of meeverde, en voorts in eenig huisraad, eenig vee, enkele sieraden, en wat handgereedschap."*)

In gelijken geest oordeelt Dr Nederbragt:

„Eindelijk dient nog een woord gezegd te worden over de afschaffing van het privaatbezit (punt 9), waarbij

*) E. Voto IV b/z 187, 188.